

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗРОБКИ КУРСУ «СУЧАСНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ. СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ»

¹Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Проаналізовано теоретичні передумови розробки курсу з сучасних перекладацьких технологій, зокрема систем автоматизації перекладу. Розглянуто низку завдань, які мають бути вирішені для створення згаданого курсу, зокрема: визначення оптимальної кількості систем автоматизації перекладу (САТ-програм) для використання в процесі підготовки перекладачів; вибір конкретних САТ-програм, які доцільно включити до згаданого курсу; визначення етапу навчання студентів, на якому доцільно запровадити зазначений курс; аналіз видів вправ, які буде покладено в основу системи вправ; здійснення відбору текстів, на основі яких буде побудовано матеріали згаданого курсу; розробка критеріїв оцінювання знань, навичок та вмінь, набутих студентами в процесі вивчення згаданого курсу. Запропоновано можливі шляхи вирішення перелічених завдань.

Ключові слова: сучасні перекладацькі технології, системи автоматизації перекладу, майбутні перекладачі, методика навчання перекладу.

Вступ

Сьогоденне життя не можливо собі уявити без технологій. Вони пронизують практично усі сфери людської діяльності, і переклад не є виключенням. Інформаційні технології призвели до заміщення друкованої інформації електронною, доступ до якої можна отримати безпосередньо через комп'ютери легко та швидко. Беручи до уваги глобалізаційні та інтеграційні процеси, які охопили майже весь світ, постійно зростають й обсяги міжкультурної комунікації (діяльність численних міжнародних організацій, місій, міжнародних конференцій тощо), що у свою чергу спричиняє підвищення попиту на переклад, який дуже складно задовольнити. Однією з причин цього є обмежена продуктивність перекладача, адже за статистикою кваліфікований перекладач здатен за день якісно перекласти лише 4—6 сторінок (або 2 000 слів) доволі складного тексту [1]. До того ж, такий стан речей робить переклад надто вартісним задоволенням. Економічна потреба зменшення вартості перекладу, разом з необхідністю забезпечення зростаючих потреб міжкультурної комунікації, стали поштовхом до бурхливого та невпинного розвитку програм автоматизації перекладу (computer-aided translation — САТ), які, не позбавляючи перекладача ключової ролі в процесі перекладу, дозволяють значною мірою підвищити його продуктивність та знизити ціну для споживачів [1].

Діяльність перекладача на сучасному етапі вже не можливо уявити без САТ-інструментів, а, відповідно, такі суттєві зміни на ринку перекладацьких послуг не могли не відбитися на фаховій підготовці перекладачів: провідні університети світу запровадили курси навчання системам автоматизованого перекладу. У нашій країні процес упровадження сучасних технологій до професійної підготовки перекладачів знаходиться лише на початковому етапі. З'явилися перші роботи з вивчення окремих аспектів запровадження сучасних технологій до професійної підготовки перекладачів, зокрема досліджувалися: компонентна структура, концептуальні засади, принципи, модель та організаційно-педагогічні умови формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі [2—5], інформатична компетентність майбутніх перекладачів, а саме використання продуктів компанії Google для професійної підготовки майбутніх перекладачів, можливості використання навчального середовища Moodle під час вивчення іноземних мов та перекладу, цілі і завдання інформатичної підготовки студентів-перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [6—8], педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами сучасних інформаційних технологій [9]. Проведені дослідження, безумовно, значною мірою сприяли розв'язанню поставленої проблеми, проте очевидним є те, що потреба подальшої розробки теоретичного підґрунтя запровадження сучасних технологій

до структури підготовки перекладачів зберігається, зокрема це стосується розробки курсу з систем автоматизації перекладу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад розробки курсу «Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу».

Поставлена мета вимагає вирішення низки *завдань*, зокрема:

- 1) визначення оптимальної кількості систем автоматизації перекладу (CAT-програм) для використання в процесі підготовки перекладачів;
- 2) вибір конкретних CAT-програм, які доцільно включити до згаданого курсу;
- 3) визначення етапу навчання студентів на якому доцільно запровадити зазначений курс;
- 4) аналіз видів вправ, які буде покладено в основу системи вправ;
- 5) здійснення відбору текстів, на основі яких буде побудовано матеріали згаданого курсу;
- 6) розробка критеріїв оцінювання знань, навичок та вмінь, набутих студентами в рамках вивчення згаданого курсу.

Результати дослідження

Зважаючи на обмежений обсяг статті, нижче надається стислий огляд шляхів вирішення поставлених завдань.

1. На визначення оптимальної кількості систем автоматизації перекладу для використання в процесі підготовки перекладачів може впливати низка чинників, проте чи не найважливішим з них є формулювання мети навчання. Так, беручи до увагу лімітований обсяг аудиторних годин, велику кількість програм, представлених на ринку, а також їх постійне оновлення з року в рік, мова може йти лише про формування у студентів загальних, гнучких навичок та вмінь використання основних CAT-інструментів, які дозволяють їм легко пристосовуватися до будь-яких нових технологічних змін або вдосконалень [10]. Тим не менш, дослідники [11] відзначають, що обмежуватися під час навчання однією системою автоматизації перекладу не варто. Слід надати студентам можливість попрацювати з декількома програмами, щоб сформувати уявлення про те, що функціонування програм є переважно однаковим, у той час як інтерфейси різняться. Опрацювання матеріалу на прикладі 3—4 програм створить сприятливе підґрунтя для подальшого перенесення сформованих навичок та вмінь на інше схоже програмне забезпечення під час реалізації професійної перекладацької діяльності.

2. Вибір програм автоматизації перекладу з метою розробки курсу з сучасних перекладацьких технологій обумовлюється низкою чинників. До основних з них можна віднести наявність безкоштовних академічних версій та технічні можливості кожного конкретного комп'ютерного класу.

На сьогодні багато хто з провідних виробників згаданих програм готовий надати безкоштовну академічну ліцензію для перекладацьких відділень вищих навчальних закладів [12], саме до програм цих виробників і варто звзунти коло вибору. Щодо технічних можливостей комп'ютерного класу, на жаль, вони часто відстають від сучасних досягнень техніки, а тому не дозволяють використати найостанніші версії CAT-програм. Проте, оскільки, як вже зазначалося, під час навчання студентів перекладацьких технологій мова може йти лише про формування базових навичок та вмінь, виходом з такої ситуації може бути встановлення попередніх версій програм.

Проаналізувавши низку програм за зазначеними вище параметрами, вибрано найперспективніші програми для побудови курсу з сучасних перекладацьких технологій на перекладацькому відділенні Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. До них відносяться: SDL Trados Studio, MemoQ, Memsource.

SDL Trados Studio та MemoQ є десктопними програмами, що засновані на технології пам'яті перекладів (translation memory) та системі управління термінологією (terminology management), і дозволяють суттєво підвищити продуктивність перекладача [13; 14]. SDL Trados Studio є лідером ринку та має потужний функціонал, натомість як MemoQ є простішою, проте зручною у користуванні програмою, яка набирає популярності серед професійних перекладачів. Особлива перевага MemoQ полягає у сумісності з багатьма іншими CAT-програмами, у тому числі й з SDL Trados [MemoQ].

Memsource Cloud є типовим представником хмарних платформ автоматизації перекладу, які користуються все більшою популярністю через цілу низку значних переваг, зокрема: легкість доступу та співробітництва, постійний доступ до найновішої версії, скорочення витрат на обслуговування, доступ з будь-якої точки світу через мережу Інтернет тощо [15, 16]. Зважаючи на це, за ная-

вності безперервного он-лайн доступу до Інтернету, її варто включити до програми навчання, через те що вже існує позитивний досвід застосування перекладацької хмарної технології в процесі навчання [17]. Незважаючи на свою хмарну архітектуру, Memsourse Cloud є повноцінним перекладацьким середовищем, яке включає пам'ять перекладів, а також вбудовані функції машинного та ручного перекладу, управління термінологією та перекладацький редактор для роботи як в режимі он-лайн, так і в автономному режимі [18]. Введення хмарної платформи до програми навчання сучасних перекладацьких технологій дозволить показати студентам перехід від десктопних версій до хмарних рішень, а також допоможе сформувати у них уявлення про гібридну систему (десктопна версія однієї або декількох САТ-програм + хмарне перекладацьке середовище) [19], яку професійні перекладачі та перекладацькі компанії можуть використовувати у своїй повсякденній роботі.

Вибір програм може відрізнятися у кожному окремому випадку, оскільки, як вже зазначено, основна мета курсу полягає не стільки в тому, щоб навчитися користуватися конкретними програмами, скільки в тому, щоб засвоїти принципи функціонування програм подібного типу. Це робить дослідження універсальним для фахівців в галузі методики навчання перекладу, оскільки теоретичні основи розроблені в його межах можуть бути використані під час створення подібних курсів на основі будь-яких інших САТ-інструментів.

3. У визначенні етапу навчання студентів, на якому доцільно запровадити зазначений курс, варто орієнтуватися на зарубіжний досвід. Зокрема, в Дублінському університеті (Dublin City University) курс з перекладацьких технологій мають обов'язково пройти усі студенти, які виходитимуть дипломованими спеціалістами на ринок перекладацьких послуг, тобто це студенти рівня бакалавр та магістр [20]. Студенти рівня бакалавр проходять базовий курс перекладацьких технологій, у той час як магістри — поглиблений [20].

Наслідуючи зарубіжний досвід та виходячи з того, що в цьому випадку йдеться про базовий курс «Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу», безперечно видається необхідність його запровадження на рівні бакалаврату, оскільки відповідно до закону України «Про вищу освіту» бакалаврський рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю [21]. Отже, фактично бакалавр — це повноцінний спеціаліст, який може працевлаштуватися за фахом.

На погляд автора, найдоцільніше запровадити зазначений курс у першому семестрі четвертого року навчання, оскільки саме на цьому етапі студенти мають належним чином сформовані перекладацькі навички і вміння, вдосконалення яких вони зможуть продовжити під час виконання вправ, що полягатимуть у здійсненні перекладів автентичних текстів за допомогою програм автоматизації перекладу. Таким чином, разом з формуванням навичок та вмінь користування системами автоматизації перекладу, студенти продовжуватимуть практикуватися у перекладі. Саме такий підхід є оптимальним, оскільки витратити дорогоцінний аудиторний час та години самостійної роботи суто на вивчення функціоналу САТ-програм не доцільно. Тим більше, що студенти повинні добре засвоїти те, що володіння такими засобами автоматизації перекладу не самоціль, а лише засіб, який дозволить у майбутньому успішно конкурувати на ринку перекладацьких послуг, виконувати переклад швидко та якісно, а отже заробляти більше. Вони мають зрозуміти, що перекладацькі технології — лише одна з багатьох, проте невід'ємна складова їх фахової компетентності, володіння якою — обов'язкова умова сучасних перекладацьких компаній, зокрема тих, що працюють на світовому ринку. Окрім цього, у восьмому семестрі студенти перекладацького відділення Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна проходять перекладацьку практику з відривом від виробництва, під час якої їх надсилають до провідних перекладацьких компаній, а отже вони матимуть змогу повною мірою відчути переваги володіння перекладацькими технологіями, водночас потенційні роботодавці зможуть оцінити результати активної взаємодії з вищими навчальними закладами з метою покращення професійної підготовки майбутніх перекладачів.

4. Розробляючи систему вправ з курсу сучасних перекладацьких технологій, слід послуговуватися психологічною структурою перекладу, як діяльністю, яку утворюють операції (навички) та дії (вміння) [22]. Навички по суті є оптимальним якісним рівнем виконання дій, вони належать до автоматизованих компонентів діяльності [22] та визначаються як «психічні новоутворення, завдяки яким індивід спроможний виконувати певну дію раціонально, з належною точністю і швидкістю, без зайвих витрат фізичної та нервово-психічної енергії» [23]. Умінням називають здатність ефективно використовувати навички для здійснення певної діяльності [22], в нашому випадку пи-

сьмового перекладу. Така структура перекладацької діяльності зумовлює необхідність включення до змісту навчання формування відповідних дій (використання окремих функцій програми) і доведення їх до автоматизованого рівня з подальшим включенням до структури перекладацьких умінь.

5. Як відомо, тексти, під час перекладу яких функціонал САТ-програм проявить себе повною мірою, мають відповідати певним критеріям, зокрема мати лексику, а в ідеалі й цілі сегменти, що повторюються. При цьому, не слід забувати про те, що в рамках згаданого курсу студенти мають продовжити вдосконалювати свої перекладацькі навички та вміння, а отже навчання доцільно організувати на матеріалі текстів, що мають значну кількість знайомої студентам лексики і які тісно пов'язані з курсами, що студенти вже пройшли, або проходять паралельно зі згаданим курсом.

На погляд автора, згаданим критеріям відповідають тексти Міжнародних конвенцій в галузі прав людини, які, до того ж, вже вивчалися з методичної точки зору [24], причому їх застосування під час навчання студентів усного послідовного двостороннього (англо-українського та українсько-англійського) перекладу показало високу ефективність. Тексти конвенцій є репрезентативними з точки зору понять, на яких ґрунтується громадсько-політичний переклад в цілому [24], що є важливим для забезпечення цілей нашого дослідження. Традиційно, студенти розпочинають практикуватися у перекладі саме на матеріалі громадсько-політичних текстів: зокрема, посібник з перекладацького скоропису серії *Dictum Factum* [25], який використовується на перекладацьких відділеннях багатьох українських вищих навчальних закладів (наприклад, в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна, Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого та ін.) та з якого власне студенти розпочинають знайомство з практикою перекладу, побудовано на матеріалі текстів новин. Наступним кроком стають посібники серії *Dictum Factum* «Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Європейський Союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації» [26] та «Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США» [27], які поглиблюють навички та вміння перекладу у громадсько-політичній сфері. Відтак, переклад конвенцій є гармонічним продовженням вдосконалення навичок та умінь письмового перекладу текстів громадсько-політичної тематики, тим більше, що застосування таких текстів як матеріал для навчання усного громадсько-політичного перекладу рекомендоване у сьомому або восьмому семестрі [28], зважаючи на складність таких матеріалів. Паралельно студенти можуть вивчати курс «Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини» [6], який побудовано на матеріалі шести конвенцій: «Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права», «Міжнародний пакт про громадянські і політичні права», «Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання», «Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації», «Міжнародна конвенція про викоренення будь-яких форм дискримінації жінок», «Міжнародна конвенція про забезпечення прав дитини», або курс «Переклад текстів міжнародних англомовних угод українською мовою: три базові угоди у галузі прав людини» [29], який побудовано на матеріалі трьох конвенцій: «Загальної декларації прав людини», «Міжнародного пакту про громадянські і політичні права», «Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права». Зважаючи на наявність таких посібників і можливість того, що студенти вивчатимуть один з них паралельно з курсом «Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу», доцільно покласти перелічені конвенції в основу термінологічних баз (termbase), баз пам'яті перекладів (translation memory) та словників auto-suggest, якими студенти активно користуватимуться під час навчання. На користь такої доцільності свідчить і той факт, що за підрахунками дослідників [24] питома вага лексичних одиниць, спільних для трьох документів — «Загальної декларації прав людини», «Міжнародного пакту про громадянські і політичні права», «Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права» — складає 40 %, а відповідно, логічним є припущення, що ця лексика повторюватиметься і в похідних документах, яких налічується значна кількість. Це створить сприятливе підґрунтя для максимального прояву таких згаданих вище функцій програми автоматизації перекладу, як термінологічна база, база пам'яті перекладів та словник auto-suggest: студенти матимуть змогу постійно їх використовувати під час виконання перекладів, а отже розвиватимуться такі властивості навичок, як автоматизованість та гнучкість.

Під час підготовки вправ можлива певна модифікація вихідних текстів, наприклад навмисне повторення одного й того самого фрагменту декілька разів тощо задля демонстрації функціоналу програми на основі короткого уривку тексту, що є оптимальним в умовах обмежень, які накладаються аудиторними годинами. На самостійне опрацювання студентам доцільно задавати перекла-

ди більших обсягів, під час виконання яких вони вдосконалюватимуть свої перекладацькі навички та вміння разом з використанням функціоналу САТ-програм. Таким чином моделюватиметься реальна перекладацька діяльність, в якій САТ-програми виступають важливим засобом на шляху до досягнення основної мети (швидке і якісне виконання перекладу).

6. Невід'ємним компонентом будь-якого курсу є контроль теоретичних знань та практичних навичок і вмінь, здобутих студентами. Ефективним форматом контролю теоретичних знань може виступати тест типу multiple choice (множинний вибір), оскільки саме таким засобом діагностики набутих знань користується компанія Традос під час проведення сертифікації перекладачів. Тести, розроблені компанією, мають по 40 запитань та виконуються упродовж 40 хвилин. Відповідно, під час контролю засвоєння теоретичного матеріалу, доцільно укласти подібний тест із 40 питань, який може проводитися, як в комп'ютерному, так і в традиційному (письмовому) форматі. З чотирьох можливих варіантів відповідей студенти мають вибрати одну правильну. У першому випадку комп'ютер фіксує час початку виконання тексту, а програма припинить його виконання автоматично, коли запрограмований час сплине. Традос не виставляє оцінки за виконання тесту. Прохідна кількість позитивних відповідей становить 30. Проте, в рамках курсу, який є складовою програми підготовки перекладачів, виставлення оцінки є обов'язковою умовою, до того ж перспектива її отримання додатково стимулюватиме студентів. Підрахунок результату тестування здійснюється таким чином: за кожну правильну відповідь студент отримує 2,5 бали, отримані бали плюуються, утворюючи оцінку за стобальною шкалою.

Оскільки під час вивчення курсу студенти продовжуватимуть вдосконалювати навички та вміння письмового суспільно-політичного перекладу, їх досягнення необхідно оцінити шляхом виконання контрольного перекладу уривку конвенції, яку студенти не перекладали до цього, із застосуванням системи автоматизації перекладу. Під час виконання такого завдання студенти мають скористатися термінологічною базою, словником auto-suggest та базою пам'яті перекладів, побудованими на основі згаданих вище конвенцій, і лише правильно застосувавши усі ці ресурси, вони зможуть виконати контрольний переклад якісно та вчасно. Оцінювання такого перекладу доцільно здійснити за допомогою критеріїв, розроблених кафедрою теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна на чолі з Л. М. Черноватим [30—33]. Адаптуючи підхід Л. М. Черноватого щодо розробки системи оцінювання перекладів, виконаних студентами, до потреб цього дослідження, виділено три типи помилок, за кожну з яких студенту виставляється певна кількість штрафних балів. Перший тип помилок: помилки, що суттєво змінюють зміст оригіналу, — 1 штрафний бал. Другий тип помилок: помилки, що можуть суттєво змінювати зміст оригіналу, — 0,5 штрафного балу. Третій тип помилок: помилки, що несуттєво змінюють зміст оригіналу, — 0,1 штрафного балу. Перелік помилок, що можуть входити до кожного з типів, детально надається у публікації [33]. Після підрахунку кількості штрафних балів за результатами перекладу кожного зі студентів штрафні бали переводяться у стобальну шкалу оцінювання за стандартною процедурою, прийнятою на кафедрі теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Згідно з нею кожна кількість штрафних балів, набраних студентом, відповідає певній оцінці за п'ятибальною шкалою, яка, у свою чергу, помножується на 20 задля переведення у стобальну шкалу.

Висновки

Таким чином, охарактеризовано теоретичні передумови, які мають бути покладені в основу курсу «Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу» для навчання майбутніх перекладачів, зокрема:

- визначено оптимальну кількість систем автоматизації перекладу (САТ-програм) для використання в процесі підготовки перекладачів;
- вибрано конкретні САТ-програми, які слід включити до згаданого курсу;
- визначено етап навчання студентів, на якому буде оптимально запровадити зазначений курс; проаналізовано види вправ, які буде покладено в основу системи вправ;
- визначено тексти, на основі яких доцільно побудувати матеріали згаданого курсу;
- окреслено критерії оцінювання знань, навичок та вмінь, набутих студентами в процесі вивчення згаданого курсу.

Відповідно, перспективу виконаних досліджень автор вбачає у практичній розробці згаданого курсу з подальшим проведенням його експериментальної перевірки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Craciunescu O. Machine Translation and Computer-Assisted Translation: a New Way of Translating? / O. Craciunescu, C. Gerding-Salas, S. Stringer-O'Keefe [Electronic resource] // *Translation Journal*. — 2004. — Vol. 8. — No. 3. — Access mode : <http://translationjournal.net/journal/29computers.htm>.
2. Тарасенко Р. О. Компонентна структура інформаційної компетентності майбутніх перекладачів / Тарасенко Р. О. // *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. — 2014. — № 3. — С. 146—150.
3. Тарасенко Р. О. Концептуальні засади формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі / Тарасенко Р. О. // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. — 2014. — Вип. 34. — С. 334—340.
4. Тарасенко Р. О. Організаційно-педагогічні умови формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі / Тарасенко Р. О. // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. — 2014. — Вип. 35. — С. 331—339.
5. Тарасенко Р. О. Теоретичне обґрунтування моделі формування інформаційної компетентності майбутніх перекладачів для аграрної галузі / Тарасенко Р. О. // *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. — 2014. — № 2 (8). — С. 81—86. — (Педагогіка і психологія).
6. Долинський Є. В. Можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземної мов та перекладу // *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. — 2013. — № 1 (7). — С. 82—86.
7. Долинський Є. В. Використання продуктів компанії Google для професійної підготовки майбутніх перекладачів [Електронний ресурс] / Є. В. Долинський, В. П. Юркова // *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. — 2014. — Вип. 2. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2014_2_5.
8. Долинський Є. В. Цілі і завдання інформатичної підготовки студентів-перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій / Є. В. Долинський // *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. — 2013. — Вип. 34. — С. 283—287.
9. Рогульська О. О. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами сучасних інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. О. Рогульська. — Вінниця, 2010. — 21 с.
10. Byrne J. Translation and the Internet: Changing the Face of an Industry / J. Byrne // *Translation Technologies & Culture*. — Portsmouth : University of Portsmouth, 2007. — P. 23—34.
11. Bowker L. Computer-aided translation: translator training / Bowker L. // *The Routledge Encyclopedia of Translation Technology*. — London and New York : Naylor & Francis Group, 2015. — P. 88—104.
12. Проект CAT for Grad [Електронний ресурс] // *Vox Tran*. — Режим доступу : <http://voxtan.net/tehnologii-instrumenty/akademicheskie-programmy/proekt-cat-for-grad>.
13. Решения SDL Trados [Електронний ресурс] // Т-Сервис. — Режим доступу : <http://www.tra-service.ru/products>.
14. MemoQ [Electronic resource] // MemoQ. — Access mode : <https://www.memoq.com>.
15. Muegge U. Cloud-based translation memory tools are changing the way translators work and train [Electronic resource] / U. Muegge. — Access mode : http://works.bepress.com/cgi/viewcontent.cgi?article=1102&context=uwe_muegge.
16. Muegge U. The silent revolution: Cloud-based translation management systems / U. Muegge [Electronic resource] // *TC World*. — Vol. 7. — Issue 7. — P. 17—21. — Access mode : <http://www.tcworld.info/e-magazine/content-strategies/article/the-silent-revolution-cloud-based-translation-memory-systems>.
17. Canim Alkan S. Use of Cloud-Based Translation Management Systems in Translation Education [Electronic resource] / S. Canim Alkan // *Participatory Educational Research*. — 2016. — Special Issue 2016-I. — P. 43—47. — Access mode : http://www.partedres.com/archieve/spi_16_1/5_per_16_spi_1_5_Page_43_47.pdf.
18. Memsource [Electronic resource]. — Access mode : <https://www.memsource.com>.
19. DePalma D. A. Translation Services and Software in the Cloud: How LSPs will Move to Cloud-Based Solutions / D. A. DePalma, B. B. Sargent. — Cambridge : Common Sense Advisory, Inc., 2013. — 32 p.
20. Kenny D. Teaching Machine Translation and Translation Technology: A Contrastive Study / D. Kenny, A. Way // *Workshop on Teaching Machine Translation: MT Summit VIII, 18—22 September 2001 p. : proceeding of the workshop*. — Santiago de Compostela, 2001. — С. 13—17.
21. Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту» від 01 липня 2014 [Електронний ресурс] // *Відомості Верховної Ради*. — 2014. — № 37—38. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
22. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии : в 2 т. / С. Л. Рубинштейн. — М. : Педагогика, 1989. — Т. 1. — 485 с.; Т. 2. — 322 с.
23. Психологічний словник / за ред. В. І. Войтка. — К. : Вища школа, 1982. — С. 98.
24. Ганічева Т. В. Методика навчання майбутніх філологів усного англомовного двостороннього перекладу у галузі прав людини: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ганічева Тетяна Вікторівна. — К., 2008. — 395 с.
25. Ребрій О. В. Основи перекладацького скоропису / Ребрій О. В. ; за ред. : Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. — Вінниця : Нова Книга, 2012. — 152 с.
26. Ребрій О. В. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Європейський Союз та інші міжнародні політичні, економічні, фінансові та військові організації / Ребрій О. В. ; за ред. : Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. — Вінниця : Нова Книга, 2009. — 240 с.
27. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Система державного управління США / [Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, О. В. Ребрій та ін.] ; за ред. : Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. — Вінниця : Нова Книга, 2006. — 400 с.
28. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури. Міжнародні конвенції у галузі прав людини / [Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, Т. В. Ганічева, І. П. Ліпко] ; за ред. : Л. М. Черноватого, В. І. Карабана. — Вінниця : Нова Книга, 2006. — 272 с.
29. Переклад текстів міжнародних англомовних угод українською мовою : Три базові угоди у галузі прав людини : навч. пос. для студ. вищих закл. освіти / [Л. М. Черноватий, Т. В. Ганічева, Н. В. Зінкова та ін.]. — Вінниця : Нова Книга, 2015. — 272 с.

30. Черноватий Л. М. Контроль компетенції усного перекладу з аркуша майбутніх перекладачів / Л. М. Черноватий // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. — 2010. — Вип. 89 (1). — С. 35—40. — (Філологічні науки).

31. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу : [підруч. для студ. вищих заклад. освіти за спец. «Переклад»] / Л. М. Черноватий. — Вінниця : Нова Книга, 2013. — 376 с.

32. Черноватий Л. М. Проблема оцінювання письмових робіт майбутніх перекладачів / Л. М. Черноватий // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. — 2009. — № 848. — С. 257—262. — (Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов).

33. Черноватий Л. М. Шляхи контролю компетенції усного перекладу з аркуша з англійської мови на українську у майбутніх перекладачів / Л. М. Черноватий, М. П. Ігольнікова, В. С. Корнієнко // Філологічні трактати. — 2009. — Т. 1, № 2. — С. 160—167.

Рекомендована кафедрою іноземних мов ВНТУ

Стаття надійшла до редакції 29.03.2016

Ольховська Алла Сергіївна — канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри теорії та практики перекладу англійської мови, e-mail: las.19065@gmail.com .

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків

A. S. Olkhovska¹

Theoretical Basis for Developing the Course «Modern Translation Technologies. Computer-aided tools»

¹V. N. Karazin Kharkiv National University

The article is devoted to the analysis of the theoretical basis for the development of the translation technologies course, in particular computer-aided tools. The author lists a number of tasks which have to be solved to develop the course. They include the following: to determine the optimal number of computer-aided tools (CAT-tools) to be taught to future translators; to select specific CAT-tools which are to be included into the structure of the course; to determine the semester appropriate for introducing the course; to analyze types of exercises that will form the system of exercises; to select texts on which the exercises will be based; to develop criteria of assessing knowledge and skills acquired by students in the process of studying the course. The article lists possible solutions to the tasks set.

Keywords: modern translation technologies, computer-aided tools, future translators, methodology of teaching translation.

Olkhovska Alla S. — Cand. Sc. (Pedagogy), Assistant Professor, Assistant Professor of the Chair of English Translation Theory and Practice, e-mail: las.19065@gmail.com

A. С. Ольховская¹

Теоретические предпосылки разработки курса «Современные переводческие технологии. Системы автоматизации перевода»

¹Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

Проанализированы теоретические предпосылки разработки курса по переводческим технологиям, в частности системам автоматизации перевода. Перечислен ряд заданий, которые необходимо решить для создания упомянутого курса, а именно: определение оптимального количества систем автоматизации перевода (САТ-программ) для использования в процессе подготовки переводчиков; выбор конкретных САТ-программ, которые целесообразно включить в структуру упомянутого курса; определение этапа обучения студентов, на котором целесообразно ввести разработанный курс; анализ видов упражнений, которые будут положены в основу системы упражнений; осуществление отбора текстов, на основе которых будут построены материалы курса; разработка критериев оценивания знаний, навыков и умений, сформированных у студентов в процессе изучения упомянутого курса. Предложены возможные пути решения перечисленных заданий.

Ключевые слова: современные переводческие технологии, системы автоматизации перевода, будущие переводчики, методика обучения переводу.

Ольховская Алла Сергеевна — канд. пед. наук, доцент, доцент кафедры теории и практики перевода английского языка, e-mail: las.19065@gmail.com